

Kaptajn J. C. la Cour.

Af H. Wulff.

Forfatteren Frederik Barfod har i 1877 udarbejdet et omfangsrigt Skrift: Lavrits Ulrik la Cour og Ellen Kirstine Poulsen — afdøde Kaptajn la Cours Forældre. Denne Bog, der omfatter ikke mindre end 270 tættrykte Sider, er kun kjendt af Faa, hvilket meget maa beklages; thi den er højst interessant og lærerig.

Ikke blot faar man gjennem den et indgaaende Kjendskab til de deri omhandlede Slægter, men man faar et Indblik i et Familieliv og et Hjem, som man ikke kan læse om uden paa det Stærkeste at betages. Laurits la Cour — eller som han til daglig kaldtes: Lars la Cour — var en interessant og stærkt udviklet Personlighed med ualmindelige Evner, der ogsaa ganske naturligt førte ham ind paa det politiske Liv, først som Stænderdeputeret og senere som Folkethingsmand. Han var derhos for sin Tid en fremskreden Landmand, der med Forstaaelse og Sympathi modtog nye Ideer og ikke veg tilbage for selv med betydelige Ofre at bringe dem i Anvendelse, naar han fandt dem tjenlige. Men, hvad han fremfor Alt var, var en dyb, alvorlig og stærk religiøs Natur med en udpræget Samvittighedsfuldhed og Retfærdighed. Ved hans Side stod en fin, nobel og ædel Kvinde, en ejendommelig poesiopfyldt Skikkelse, der baade forstod og yderligere uddybede sin Husbonds aandelige Livssyn.

Paa Hovedgaarden Skærsø med dens romantiske Omgivelser levede dette Ægtepar et højst lykkeligt og indholdsrigt Liv, og man kan forstaa, at Slægt og Venner søgte til dette Hjem for at befrugtes af den Fredens, Kjærlighedens og de højeste Goders Aand, som her raadede. Det var et langt og benaadet Liv, her blev levet, et af de Liv, der ikke leves forgjæves, men sætter Mærker gennem Slægtled. Og det var en mærkelig Guds Førelse, at dette Ægtepar fik Lov til at følges ad i Døden som i Livet, saa at de jordedes paa samme Dag og i samme Grav.

I dette lykkelige og sjeldne Hjem voxede der 10 Børn op, og at de bleve mærkede af den Aand, der raadede i deres lyse Barndomsdage, det er jo en naturlig Ting; her maatte der voxe Kræfter op i Barnesjælen, som vilde sætte Frugt igjennem Livet; thi her nedlagdes jo den Sæd, der maatte bære det ædleste Frø.

Jørgen Carl la Cour var den tredie ældste af disse 10 Børn; han fødtes paa Skærsø den 8. Juni 1838. Enhver, der lærte Kaptajn la Cour at kjende, kunde ikke være i Tvivl om, at hele hans Natur var egnet til at paavirkes af dette Barndomshjem, og det er da ogsaa saaledes, at man i hans senere Livsførelse let vil kunne paavise, hvorledes Hjemmets Exempel og Paavirken har præget hans Livsudvikling, hvorledes hans dybe Natur, hans alvorlige religiøse Sind, hans Modtagelighed for det Skjønne og det Gode, og hans Flid og Nidkjærhed i al sin Gjerning var en direkte Arv fra dette Hjem. Her opvoxede han da ogsaa under yderst lykkelige og lyse Forhold. Han blev et ægte Friluftsbarn med aabent Øje og aaben Sans, og han maatte ganske naturligt drages henimod den Livsgjerning, han her havde for Øje, og som hans Liv igjennem, om han end mere direkte droges fra den, dog stod hans Hu og Hjærte nærmest — Landmandens.

Imidlertid krævede Undervisningen og Oplærelsen først sin Ret. Derfor blev han kun 10 Aar gammel sat i den kgl. Realskole i Aarhus, hvis Klasser han gennemgik og tog Afgangsexamen i 1854. Aaret efter tog han Adgangs-

examen ved den polytekniske Lærestalt, og i 1857 tog han den da nyoprettede Landbrugsexamen, og han hørte saaledes mellem de første Kandidater af den Slags herhjemme.

Først nu kunde hans Lyst til Landbrugets praktiske Udøvelse tilfredsstilles, han lærte Landvæsenet og blev Forvalter hos sin Fader, men han kaldtes hurtigt til anden Gjærning, hvor hans udmærkede Evner kunde faa en rigere Anvendelse, og han var ikke mere end 20 Aar gammel, da han ansattes som Assistent ved Landbohøjskolen. Her afbrødes hans Gjærning af Krigen i 1864, hvori han deltog som Reservelieutenant.

Allerede hans Fader havde været greben af en ualmindelig varm Fædrelandskjærlighed, og den havde Jørgen la Cour arvet. Det kan med fuld Sandhed siges om ham, at hans Gjærning Livet igjennem var præget af en dyb Hengivenhed, en ædel Varme for sit Fødeland og dets Interesser paa alle Omraader.

Med Begejstring ilede den unge Mand til Fanerne for at væрге dette Land, og han skulde snart faa Lejlighed til at vise, hvad Stof han var af. Hin tunge Sorgens Dag, den 18. April 1864, da Dybbøl Bakke »blev rød af Blod, men ej af Skam«, blev hans Hædersdag. Han havde en særlig Kommando ude paa en af Fløjene, hvor han til sin Sorg i lang Tid maatte staa som en uvirksom Deltager i det Slag, der rasede omkring ham. Ordren til Tilbagetog var alt kommen, inden hans Time slog. Med det praktiske Blik, der saa ofte senere i Livet gav sig saa umiskjendelige Vidnesbyrd, oversaa han hurtigt Situationen og blev klar paa, at hvis Fjenden trængte frem, hvor han stod, vilde Broen over Alssund kunne beskydes med stor Virkning, myldrende fuld, som den var, af vore vigende Soldater, der dirigeredes til Als. Med det Mod til at paatage sig et Ansvar, der ogsaa blev et Karaktermærke i hans Liv, besluttede han sig til trods Ordren at blive staaende. Ordren fornyedes i skærpet Form, men la Cour blev desuagtet staaende, som vel var; thi pludselig viste Fjenden

sig paa den Kant og beredte sig til derfra at beskyde Broen over til Sønderborg, da han pludselig stødte paa en uventet Modstand. Med et rask Hurra kastede la Cour og hans lille Trop sig imod Fjenden, der blev synlig overrasket, og trak sig lidt tilbage, og nu udviklede der sig en ret hidsig Fægtning mellem la Cours Deling og Fjenden. Først da han kunde formode, at vore sidste Tropper vare komne over Broen, afbrød han Kampen og førte sine Rester velbeholdne over Allsund, rigtignok mellem de Allersidste af Vore, der betraadte Broen, inden den sprængtes. Men hans Kampiver var endnu ikke kølnet; da han kom over til Sønderborg, mødte han her en større Troppeafdeling, der var bleven beordret til atter at gaa over Broen og gjøre et Stød mod den fremtrængende Fjende, la Cour udbad sig og fik Tilladelse til at slutte sig til disse Tapre, og man var lige betraadt Broen, da Kontraordren indløb.

Hans Vægring ved trods bestemte Ordre at trække sig tilbage fra sin Stilling var imidlertid bleven indberettet, og Valget maatte nu vel staa imellem at straffe ham for Ulydighed eller belønne ham for Konduite. Han maatte afgive Rapporter og mundtlige Forklaringer, men, som forstaaeligt var, sejrede hurtigt den Anskuelse, at han havde baaret sig rigtigt og djærvt ad, og Enden blev paa det, at han den 17. Juni 1864 hædredes med Ridderkorset for sin kække Daad. Hermed var la Cours Krigshistorie til Ende, men den havde givet ham Lejlighed til at vise sin modige og offervillige Kjærlighed til Fædrelandet, og som Minde om hine Dage bar han til sin Død den Kaptajnstittel, som han sikkert satte mere Pris paa end nogen anden.

Fra nu af viedes hans Kræfter udelukkende til Fredens Gjerning, men ogsaa her fik han rigelig Lejlighed til at vise sin Hengivenhed for det Land, der havde fostret ham, og som han var saa stolt af at tilhøre.

Stærkt greben, som han og hans Nærmeste vare, af den grundtvigske Retning, og med hele det folkelige Livs-

syn, der hans Liv igjennem prægede ham, var det ret forstaaeligt, at Grundtvigs Højskoletanke i høj Grad maatte tiltale la Cour, og der var sikkert et Øjeblik i hans Liv, hvor hans Tanke nærmest kredsede om Højskolevirksomheden, og hvor det Exempel, hans Ungdomsvenner, Nørregaard og Baagø i Testrup og Trier i Vallekilde anviste, fristede ham til Efterfølgelse, og han bestyrede da ogsaa en kort Tid Folkehøjskolen paa Frederiksværk. Men hans Livs største Interesse: det danske Landbrugs Ophjælpning, ledte ham dog bort fra den egentlige Højskolevirksomhed og ind paa den dermed beslægtede Landboskolegjerning, der tog et mere specielt Sigte, men dog hentede baade Form og delvis Undervisningsmaade fra Højskolerne. Hans Ideal paa dette Omraade naaede han dog maaske i sine sidste Leveaar, da han paa een Gang var Forstander for den Højskole, der bar Grundtvigs Navn, og for den dermed sammenknyttede Landboskole, som han selv havde skabt.

Her er ikke Stedet til at komme ind paa en nærmere Vurdering af Kaptajn la Cours Virksomhed som Skolemand, og Forfatteren af disse Linier savner da ogsaa alle Forudsætninger til en Bedømmelse heraf, men det skal dog siges, at ligesom der paaviseligt er udgaaet særdeles mange dygtige og nyttige Samfundsborgere fra hans Landboskole, saaledes er det slet ikke tvivlsomt, at hans ejendommelige Personlighed, hans varme, livfulde, vækkende og fængslende Foredragsform maa have øvet en mægtig Indflydelse paa de Unge, der samlede om ham, og et talende Vidnesbyrd om, hvor højt han vurderedes som Skolemand, var da ogsaa utvivlsomt dette, at han i en forholdsvis fremrykket Alder blev tilbudt en Lærerpost ved den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole.

Men hvormeget Skolegjerningen end personlig tiltalte ham, faldt hans Hovedgjerning dog ikke her, og heller ikke som praktisk Landmand. Den faldt i Landbrugets Administration som en af de virksomste Ledere for Udviklingen af vort Landbrug og dets Interesser. Meget

tidligt var Opmærksomheden bleven henledt paa den begavede og flittige unge Mand; thi allerede i 1860, da han altsaa kun var 22 Aar gammel, knyttede Professor B. S. Jørgensen ham som fast Medarbejder til det allerede da højt ansete Fagblad, »Tidsskrift for Landøkonomi«, og i 1865 og 66 bevilgedes der ham en betydelig offentlig Understøttelse til at berejse Holland, Belgien, England, Skotland og Irland, Frankrig, Schweiz og Tyskland for at gjøre sig bekendt med derværende Landbrugsforhold og Institutioner, og atter i 1867 var han ude paa Rejse i offentligt Øjemed. At saadanne Rejser maatte virke i høj Grad uddannende og modnende paa en saa flittig og samvittighedsfuld Iagttaget som la Cour siger sig selv, og han vendte da ogsaa hjem fra disse Rejser beriget med en Erfaring og en Indsigt, der kom ham til gode i de store Virksomheder, der her laa rede til ham. Strax efter sin Hjemkomst fra den sidste Rejse blev han Medredaktør af »Tidsskrift for Landøkonomi«, og allerede Aaret efter blev han Eneredaktør af det og kom ogsaa herigjennem til at øve en betydelig Indflydelse paa vort Landbrugs Udvikling.

Skridt for Skridt nærmede han sig saaledes en førende Stilling i vort Landbrug, men der hengik dog 8 Aar, inden han kom til at indtage den Plads, hvortil han viste sig selvskreven, og hvorfra hans rige og omfattende Virksomhed for Landbrugets Fremme ret kom til at udfolde sig. Den 8. Maj 1875 konstitueredes han som Sekretær for det kongelige danske Landhusholdningsselskab, og den 15. December s. A. modtog han sin endelige Udnævnelse i denne Stilling. Det højtansete Selskab var da allerede over 100 Aar gammelt og havde haft en glimrende og betydningsrig Fortid. Nu stundede nye Tider til med nye Krav, og nu gjaldt det om at lede og regulere de nye Strømninger, saa at den smukke Tradition kunde bevares. Det var en Gjæringstid herhjemme med nye og uprøvede Ideer, der trængte sig paa, store Omvæltninger forestod i vort Landbrug baade i Retning af Overgangen

fra Korndrift til Kvægdrift og i Retning af Sammenslutninger og af Frugtbargjørelse af hidtil unyttede Arealer. Men netop i en saadan Brydningsperiode viste la Cour sig at være paa sin Plads. Hans klare Forstand, hans skarpe praktiske Blik, hans Indsigt og Kundskaber og hans livfulde og arbejdsomme Natur lod ham ret boltre sig med de opdukkende Problemer, og hans kritiske Sans vejledede ham til her at gribe og fastholde det Rette. Naturligvis kunde han ikke som Sekretær i Landhusholdningsselskabet komme til at indtage en direkte Førerstilling; thi han havde jo Præsidenter over sig, og det overordentlig dygtige og erfarne Mænd, der i Intelligens og Fagkundskab fuldt ud vare deres Pladser voxne; men de havde hver deres særlige betydningsfulde og optagende Virksomhed at røgte, saa at de naturligvis ikke kunde skænke Landhusholdningsselskabet al deres Opmærksomhed. Her levnedes der følgende Sekretæren en særdeles vigtig Opgave. Han maatte følge med i Alt, hvad der rørte sig, han maatte tage Initiativet, tilrettelægge Sagerne og fremkomme med Forslag til deres Afgjørelse. Og netop her var la Cour Manden. Hans skarpe og opmærksomme Blik fulgte enhver Bevægelse paa Landbrugets Omraade, han tog dristige Initiativer, og han var en udmærket Tilrettelægger af Sagerne, og hans Betænkninger og skriftlige Udarbejdelser vare som oftest fra Indholdets Side af den lødigste Art. Præsidenterne vare selv de Første til at erkjende den unge Sekretærs vidtrækkende Betydning, og efterhaanden som Aarene gik, steg hans Autoritet og hans Indflydelse, og der laa Alvor bag Docent Fjords spøgefulde Bemærkning, at Landhusholdningsselskabet styredes af 3 Præsidenter og en Overpræsident. Her faldt hans betydningsfuldeste Virksomhed, og selv da han efter Fjords Død rykkede op til Præsidentvirksomheden og blev en udmærket Præsident, saa fordunklede han dog i denne Virksomhed ikke den Gjærning, han som Sekretær havde øvet.

Det vil være ganske ugjærligt i Detaillerne at paavise den Indflydelse, la Cour kom til at øve paa vort Land-

brugs Udvikling i de forskjelligste Retninger i de 23 Aar, han var knyttet til Landhusholdningsselskabet, fordi denne Indflydelse alt for tidt skjuler sig under private Raad og Forhandlinger, der ikke have kunnet bevares. Han var nemlig en overordentlig søgt Mand, hvis Raad æskedes af Autoriteterne ikke mindre end af Foreninger og Private, og de Raad, han gav, vare altid velovervejede og velbegrundede, saa der er Anledning til at mene, at de uendelig mange Forhandlinger, han førte, have sat betydningsfulde Spor i Udviklingen. Ogsaa i Foreningslivet paa Landboomraadet spillede han til Tider en vigtig Rolle, og man lyttede der med Opmærksomhed til hans Raad og Anvisninger, dog vistnok i høiere Grad tidligere, end i de senere Aar, hvor han ogsaa trak sig mere tilbage fra denne Virksomhed, maaske som en Følge af, at han efterhaanden følte sig isoleret overfor de nyere Anskuelser, der trængte sig frem.

Paa enkelte Hovedomraader fik imidlertid la Cour en saadan Indflydelse, at hans Navn for stedse vil være knyttet til dem. Det var væsentlig ham, der skabte de saa nyttige Forsøg paa Plantekulturens Omraade, baade Hvede- og Maltbygforsøgene og den organiserede Virksomhed for Planteavl. Og det var særlig ham, der skabte den Konsulentvirksomhed, som Landbruget nu skatter saa højt. Han tog tidligt den Opgave op at faa Vandrelærerinstitutionen afløst af en organiseret Konsulentinstitution, men det var den Gang ikke let at faa Ørelyd for saadanne Planer, og det uagtet man havde et saa udmærket Exempel paa Tankens praktiske Nytte for Øje som Professor Segelckes saare fortjenstfulde Virksomhed paa Mejeriomraadet. Til en Begyndelse var det Landhusholdningsselskabet selv, der paa enkelte Omraader søgte at føre Tanken ud i Livet, bl. A. ved at oprette Konsulentposter for Mejerivæsenet og for Husdyrbrug. Men fordi der maatte begyndes smaat, slap han ikke Planen om at faa Konsulentvirksomheden udvidet efter en betydelig Maalestok, naar et gunstigt Øjeblik maatte indtræde. Og det

indtraadte. For hele la Cours Virksomhed blev det af afgjørende Betydning, at en Mand som Ingerslev blev Minister og fik Landbruget under sig. Her mødtes to Mænd, der forstod hinanden, og som udmærket kunde arbejde sammen. Ingerslev var en praktisk Mand, der tilmed besad en genial Evne til at føre en saare vanskelig Sag igjennem alle Skær. Hans Autoritet og Indflydelse paa Rigsdagen voxede trods Kamptiden Aar for Aar, og han var Manden for at føre la Cours Tanker frem til Sejr. Uden Ingerslev var la Cour næppe bleven den Mand for det danske Landbrug, han blev.

Der udviklede sig efterhaanden et overordentligt velvilligt Forhold mellem disse to betydelige Mænd. Kaptajn la Cour udviklede sine Planer og Anskuelser for Ministeren, og denne lyttede opmærksomt efter, kritiserede her og der og gjorde praktiske Indvendinger, hvor han fandt saadanne beføjede, men de arbejdede sig nærmere og nærmere til hinanden, og Resultatet blev i Reglen en færdig Plan, der lod sig gennemføre og ofte blev gennemført. Paa den Maade voxede Konsulentvirksomheden frem til det Omfang, vi nu kjende, og det var jo en ganske naturlig Sag, at Kaptajn la Cour blev Chef for det Konsulentkontor, der da oprettedes, men som senere afløstes af den nugældende Ordning med Landhusholdningsselskabet som Leder af den indenlandske ministerielle Konsulentvirksomhed, medens Kaptajn la Cour beholdt Ledelsen af den udenlandske.

Efterhaanden knyttedes Kaptajn la Cour fastere til Ministeriet; han blev dets Tilsynsførende med vor Landbrugsudførelse, og han blev i mange Forhold dets Raadgiver. At han har røgtet disse ansvarsfulde Hverv med stor Dygtighed og Samvittighedsfuldhed, er der ingen Tvivl om, men paa den anden Side kom han derigjennem til at indtage en vanskelig Dobbeltstilling: paa den ene Side en Art ministeriel Embedsmand og paa den anden Præsident i det Landhusholdningsselskab, hvis Mening Ministeriet æskede om en Række Spørgsmaal vedrørende vort Landbrug. At denne Dobbeltstilling nu og da kunde

fremkalde Brydninger og Vanskeligheder, er vel ikke til at undres over, men hans Autoritet, hans store Dygtighed, og hans Evne til at manøvrere under vanskelige Forhold gjorde, at det dog gik, og at han her undgik at støde paa Skær, som en mindre Velbefaren vilde have lidt Skibbrud paa.

Paa Løsningen af alle de forskjellige Opgaver, der vare lagte paa hans Skuldre, satte han hele sin Person ind, og han skaanede sig ikke. Hans Maal var idealt — det var alene det danske Landbrugs Fremme, og for dette maatte alle andre Hensyn vige. At han nok med sin stærkt udviklede Personlighed vilde være med til at raade og styre, er baade menneskeligt og forklarligt, men hvor en Kollision kunde opstaa, var han Mand for at vise, at for ham stod Sagen over Personen, og kunde Sagen fremmes, selv om det blev ved Andre, viste han mere end een Gang, at han personlig ikke vilde være nogen Hindring. Derfor skattedes hans Virksomhed for vort Landbrug ogsaa højt af dem, der raadede over nogen virkelig Indsigt, og derfor var den Udtalelse af Værdi, der ved en Lejlighed faldt fra Minister Ingerslev, at Kaptajn la Cour var en af de Mænd, der havde gjort det danske Landbrug de største Tjenester. Det var en virkelig Sagkyndig, der tilmed kjendte la Cour bedre end de Fleste, som her afsagde en Dom.

Men selv om man kunde opregne og redegjøre for en Række Handlinger, Kaptajn la Cour havde udført til Bedste for det danske Landbrug, saa vilde man dog derigjennem kun faa et ufuldstændigt Billede af hans Person og hans personlige Egenskaber. I denne Henseende vil en Analyse af Manden, som han var, virke mere vejledende.

Kaptajn la Cour var et ualmindeligt godt og klart Hoved. Hans Tankeslutninger vare logiske og faste, og han veg aldrig tilbage for et anstrængende Tankearbejde. Ogsaa paa ham fandt den Dom Anvendelse, som for nogle Aar siden fældedes over en af vore Lærde: at han var en energisk Tænkter. Hans tankefulde Pande, hans kloge Øje

bar tydeligt Vidne om et stort Tankearbejde, og det var ganske mærkeligt at iagttage, hvorledes dette Arbejde næsten gav sig synlig tilkjende. Naar han sad med Haanden under Kinden, med Hovedet hældende lidt til Siden og med et stirrende Blik ud i Rummet, da var det næsten som om man kunde se Tankerne arbejde derinde under den hvælvede Pande. Ned paa langs ad Tindingerne saaes nogle Furer, der syntes at vibrere, medens Tankearbejdet stod paa. Og den Udredelse af den foreliggende Sag, der da fulgte efter, den viste tilfulde, at der var gjort et godt og et alvorligt Arbejde. Allerede tidligt havde han indøvet denne Tænkeevne, og han skildres fra Ungdommen af som tilbøjelig til at sætte Problemer under Debat og med en Tendens til at disputere, som de Ældre ikke altid gouterede hos den unge Mand.

En vældig Støtte for hans gode Hoved var hans ualmindelige Hukommelse. Lige indtil de allersidste Aar bevarede han denne sjeldne Gave, der under enhver Forhandling var ham til uvurderlig Nytte. Han kunde til de mindste Detailler gjengive en Sags Udvikling, selv om den laa mange Aar tilbage i Tiden, og alle Andre havde glemt den. Man kunde ligefrem slaa op i la Cour, naar gamle forældede Spørgsmaal bleve fremdragne; saa kom Hovedet paa Siden og Haanden under Kinden, og kort efter havde man en forbausende klar og korrekt Tilrettelægning af den gamle Sag. I Landhusholdningsselskabets indre Administrationsforhold kom hans fænomenale Hukommelse mange Gange tilgode. Naar man efter indgaaende men forgjæves Undersøgelser af Protokoller og Arkiver stod uden Resultat, var altid Kaptajn la Cour den sidste Udvej, og den glippede næsten aldrig. Han kunde i det Mindste altid give saadanne Anvisninger, at man kunde skaffe sig Rede paa den foreliggende Sag — hvis der da var Rede at faa; thi hans gode Hukommelse indeholdt den Fare, at en Afgjørelse blev truffen i Henhold til mundtlige Forhandlinger, uden at der blev skrevet

Noget ned derom, fordi la Cour turde stole paa sin Hukommelse.

Han havde læst og lært grumme meget, og han kunde huske det. Derfor blev Samtaler med ham selv paa fjernere liggende Omraader tidt saa frugtbringende og belærende. Det var ligesom han øste af et uudtømmeligt Kar af Viden. Han blev da ogsaa søgt i en ganske ualmindelig Grad for at give Raad og Oplysning paa de forskjelligste Landbrugsomraader, og det hørte til de store Sjeldenheder, at Nogen gik forgjæves. En af vore mest fremtrædende Landmænd herhjemme ytrede ved en Lejlighed: Det er ganske forbausende, det den Mand veed, man kan spørge ham om Heste, om Kreaturer, om Planteavl og om kemiske Sammensætninger, og han røber en theoretisk Viden paa disse Omraader, der selv maa forbavse Fagmænd. Og saaledes var det. Der blev gjort ham Spørgsmaal af den mærkeligste Natur; naar de blot havde Noget med vort Landbrug at gjøre, havde han altid Oplysninger paa rede Haand, om ikke Andet, saa hvad der var sagt og skrevet om den Sag. Kun overfor eet Spørgsmaal erklærede han sig altid renons, det var om Møntspørgsmaalet og dets Forhold til Landbruget, men en Mand, der kjendte Kaptajn la Cour nøje, sagde en Gang, han er Pokker ikke renons, han har tænkt meget ogsaa over det Spørgsmaal og har ogsaa her dannet sig en Mening, selv om den ikke er helt afklaret.

Kaptajn la Cours Arbejdskraft er almindelig anerkjendt. Man har sagt, at han havde 7 Mands Kræfter. Dette er naturligvis en Overdrivelse, men at hans Arbejdsevne og Arbejdskraft hørte til de ganske ualmindelige, lader sig slet ikke bestride. Han arbejdede med stor Hurtighed og med en Utrættelighed, der var imponerende. Selv en særdeles god og ihærdig Arbejder kjørte han træt. Selv syntes hans Aand lige klar og uanfægtet, og hans Legeme lige utrættet. Under hans sidste Sygeleje blev det sagt ham: De har anstrængt Dem altfor meget, men han afvæbnede denne Tale ved at sige: Jeg har aldrig følt mig

træt; thi jeg vilde da have holdt op, men da jeg altid følte mig uanfægtet af Arbejdet, kunde jeg ikke tænke mig, at det kunde svække mig, naar det ikke trættede mig. Alligevel svækkede det ham naturligvis, og ikke mindst det, at han glemte Alt for Arbejdet, ogsaa hans Legemes Behov. Han kunde sidde fængslet ved et Arbejde Dagen igjennem til langt ud paa Aftenen, saa kunde der paakomme ham en Følelse af Flovhed, som distraherede ham, og med et Smil kunde han da udbryde: Jeg har nok ikke faaet Noget at spise siden i Morges. At en saadan Uregelmæssighed i den normale Levevis, som altfor ofte gjentog sig hos ham, maatte svække hans stærke Konstitution, er en Selvfølge, og mere end alt Andet var dette maaske Grunden til hans altfor tidlige Bortgang. Naar han arbejdede sammen med Andre, var det som oftest dem, der maatte minde ham om, at nu gjorde Legemets Krav sig gjældende, og han kunde da med et skælmsk Udtryk i Øjet sige: Ja, det var maaske ogsaa rigtigst, om vi tænkte paa lidt Mad. Det er en bekjendt Sag, at han kunde holde anstrengende Møder Dagen igjennem, ofte med forskellige Hold, og det Møder, hvor han altid var den Ledende og stærkest Debatterende, og medens Andre bleve trætte og sløve, holdt han sig lige frisk. En ellers ualmindelig Kraftkarl paa Arbejdsraadets fortæller: Vi mødte i Lyngby hos la Cour til en vigtig Forhandling Kl. 9 om Formiddagen. Vi debatterede og stredes Dagen igjennem, kun afbrudt af korte Maaltider, under hvilken Diskussionen iøvrigt ogsaa fortsattes, og det blev Aften, uden at vi kunde enes. Da det blev Midnat vare vi møre og søvnige og sad og dvaskede, medens la Cour var ivrigt ifærd med at skrive Noget. Tiden sneg sig hen, til han omsider holdt op, og da oplæste han for os en saa klar og gjennemtænkt Fremstilling af Sagen og den Maade, den bedst burde ordnes paa, at vi uden Indvendinger sluttede os til den med en uvilkaarlig Udtalelse af vor Beundring, og vi fik omsider den Hvile, hvortil vi saa højlig trængte.

Han arbejdede altid. I Jernbanevogne og paa Dampskibe skrev han med Blyant vigtige Betænkninger og Breve; laa han syg, holdt han lange Møder i Sygeværelset, og selv fra hans sidste Sygeleje kom der fra hans Sygeseng Brev paa Brev, Betænkning paa Betænkning. Saaledes arbejdede denne Mand, og man vil kunne forstaa, at han fik Noget udrettet. Og dog blev ogsaa han overbebyrdet. Døgnet har kun 24 Timer, og der er Grænser selv for den Stærkestes Kræfter. Det fik la Cour at mærke, hvor nødtigt han end vilde indrømme det. Der blev lagt formeget paa disse stærke Skuldre, og han tog det i god Tro til ogsaa nok at kunne overkomme det. I den sidste Del af hans Liv var han kjendelig overbebyrdet. Han blev nervøs og kunde faa et stundesløst Præg over sig, som ellers ikke hørte ham til, og han maatte altfor ofte lade Folk og Sager vente. Dette var kun ganske naturligt, fordi han var saa overvældet af Arbejde, at det var ved at løbe sammen over ham, men det opfattedes ikke altid tilstrækkeligt hensynsfuldt.

Hertil kom, at han var bred i hele sin Udvikling og sin Form. og det hvad enten det gjaldt skriftlige Arbejder eller en mundtlig Fremstilling. Altid var han bred — ofte for bred —, og selv om han ogsaa arbejdede hurtigt, saa krævede dog denne Bredde en større Tid, end hvis han havde kunnet fatte sig kort. Og dette tog til med Aarene, og han havde selv et skarpt Blik herfor og udtalte ofte sin Beklagelse herover.

Hans skriftlige Arbejder vare som oftest fra Indholdets Side mønsterværdige, og han var som Faa Herre over Stilen og Formen, naar han vilde være det. En Række af Betænkninger, derunder ikke mindst Landhusholdnings-selskabets to Toldbetænkninger, viste dette, og navnlig hans Aarsoversigter i det udmærket redigerede »Tidsskrift for Landøkonomi« afgav Exempler paa hans Herredømme baade over Form og Indhold. Han var i og for sig poetisk anlagt, og ligesom der nu og da over disse Aarsoversigter kunde lægges et Skær af Poesi, saaledes kunde

det hænde, at der selv i hans saglige Betænkninger kunde komme en lyrisk Vending, der vel kunde fremkalde Overraskelse, men samtidig brød Stilens saglige Ensformighed.

Navnlig som Taler kom det lyriske Sving stærkt frem. Han var en udmærket Taler med et stærkt Personlighedspræg og en god Stemme, der dog i de høje Registre kunde slaa over. Han formede Sproget smukt og rent og havde altid Stoffet til Rede og Argumenterne ved Haanden. Han kunde tale fuldstændig sagligt med udmærkede Grunde, men han raadede ogsaa over høj Pathos og svulmende Lyrik, og han befandt sig vel paa Kothurnen. Han kunde tale gribende og fængslende, lægge hele sit Hjerte i sit Foredrag, og han rev selv en uvillig Tilhørerkreds med sig. Der var noget i høj Grad Vindende og Tiltalende ved ham som Taler, og han overbeviste ofte. Og dog kunde han ogsaa føre en polemisk Klinge med Fynd, og han var en Debatteur som det ikke var nemt at tage det op med. Her kom ogsaa hans sjældne Hukommelse ham tilgode. Han har mere end een Gang imponeret en Forsamling ved efter Timers Debat at kunne gjengive Ord til andet, hvad han selv eller en Modstander havde sagt paa et langt tidligere Stadium, og hvor Striden netop drejede sig om de faldne Udtryk. Lige til det Sidste bevarede han denne sjældne Veltalenhedens Gave, og de store Taler, han holdt ved de sidste Landbesammenkomster, vare ligesom et Testamente, det var ham om at gjøre at faa opsat; han bar jo alt den Gang paa den dræbende Spire. Og disse Taler vare af stor Virkning, om denne end svækkedes en Del ved deres Længde.

Han var, som tidligere sagt, en varmtfølende dansk Mand, hvis Kjærlighed til Fædrelandet og til de danske Sønderjyder aldrig svækkedes. Han førte det sidste store Landbotog fra Sønderjylland omkring paa Sjælland og til Sverrig, og den Tale, han da holdt i Lunds Domkirke, skildres af de Tilstedeværende som saa gribende, fængslende og storslaaet, at de aldrig kunde glemme den. Den kjendes desværre ikke af Andre, og det hængte sammen med

en vis Beskedenhed og Tilbageholdenhed hos la Cour, der aldrig kunde forsone sig med at reklamere for sig selv. Kaptajn la Cour har ved mangen Lejlighed sagt Ord, som med Føje burde have været spredt over Landet, og som mangen Anden vilde have taget Hyldesten for, men la Cour undsaa sig derved, og det flygtige Ord svandt uden at efterlade sig den Virkning, som der kunde tilkomme det. Maaske findes der Optegnelser efter ham, der sigtede og tilrettelagte burde bringes frem for Offentligheden.

Et ejendommeligt Udtryk for hans danske Sindelag fik man paa de Kongresser og Udstillinger i Udlandet, hvori Danske deltog. Det var da en af hans Opgaver at samle de Danske, og om ham som Midtpunkt samledes man da til Udflugter og Sammenkomster, der paa Deltagerne have efterladt de smukkeste Erindringer, ikke mindst om la Cours flammende og begejstrende Taler. Da var han ret i sit Es, og da traadte hans ejendommelige Personlighed baade stærkt og tiltalende frem, og han befandt sig aabenbart bedst i disse Omgivelser og opgav for dem ofte baade smigrende og ærefulde Indbydelser.

Kaptajn la Cour var en mærkelig Blanding af en Idealist og en praktisk Mand. Han havde betydelige administrative Evner og ofte et skarpt Blik for, hvorledes en Sag praktisk lod sig gennemføre, men det kan vel ikke nægtes, at hans ideale Syn nu og da kunde tage Magten, saaledes at en Ordning, der theoretisk tog sig overordentlig tiltalende ud, kunde svække hans kritiske Sans for dens praktiske Gjennemførlighed, men naar dette saa viste sig, var han den Første til at erkjende det, og han veg da ikke tilbage for at gaa imod sin tidligere Opfattelse, naar et praktisk Resultat kunde naaes.

Det er bleven sagt, at Kaptajn la Cour var vanskelig at arbejde sammen med, og forsaavidt kunde dette være rigtigt, som han helst selv vilde gjøre det Hele og ikke let opgav sin egen Mening, og det kan ogsaa nok være, at hans Overlæsselse nu og da kunde gjøre ham nervøs og utaalmodig; men hans fine Instinkt sagde ham strax,

naar han var kommen til at saare, og han kunde paa en sjelden smuk og vindende Maade gjøre Alt godt igjen. Og rørte man ved en saadan Lejlighed ved hans Hjerte, kunde hele hans Person som ved et Slag forandres og en næsten ydmyg Hjertelighed træde En i Møde. Hans Underordnede havde over for ham en velgjørende Tryghedsfølelse af, at deres Interesser vare velbevarede i hans Hænder, og at han stod som et urokkeligt Værn for, at der ikke skete dem virkelig Uret. Derfor saae de op til la Cour, stolede paa ham og holdt af ham, og et hastigt Ord var let glemt.

Han var, som alt sagt, en udpræget Personlighed, en Mand, der havde en Mening og turde tage et Ansvar, og han kom ganske naturligt til at øve en mægtig Indflydelse paa dem, han arbejdede sammen med. Man paavirkedes uvilkaarligt af la Cour, man lærte af ham, og han virkede opdragende, ikke mindst i Retning af at trænge tilbunds i en Sag og at se den fra forskjellige Sider. Det er grumme mange Mennesker, la Cour har arbejdet med i Tidens Løb, og der har da ogsaa nu efter hans Død fra mange Sider lydt Takkeord for den Paavirkning, han har øvet. Denne har som Regel ikke været ringe, og den har altid været Tak værd.

Endnu i en Alder, da man kunde mene, at der laa en lang Arbejdstid for ham, kaldtes han bort, og Danmark blev ved hans Død en virkelig Personlighed fattigere. Der blev skrevet, at han efterlod en tom Plads, der vel kunde besættes men ikke udfyldes. Dette er jo stærke Ord, men vist er det, at det vil tage Tid, inden nogen enkelt Mand herhjemme kan vinde en Autoritet som la Cours paa saa mange og delvis forskellige Omraader. Det Savn, han efterlader, vil føles længe og føles dybt.